

به نام خدا

نام درس: «روش های مشاهده رفتار»

منبع: کتاب پرورش مهارت های مشاهده

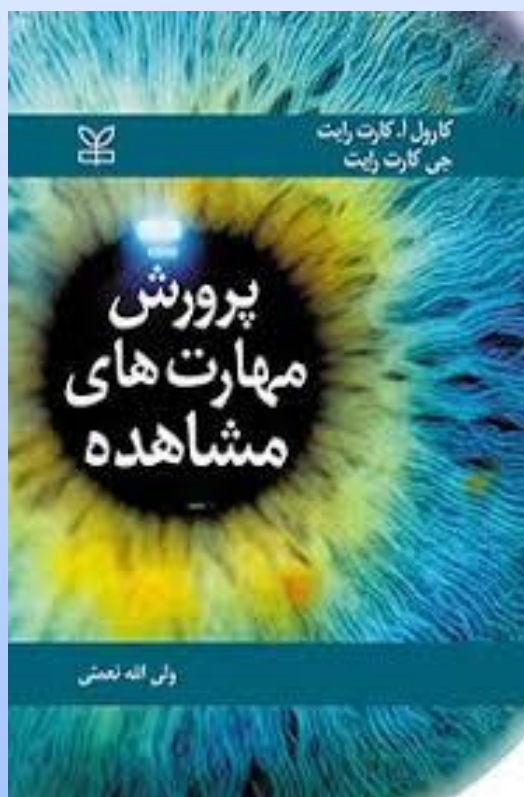
نوع درس: نظری و عملی

تعداد واحد $2 = (1+1)$

پیشنیاز: اصول راهنمایی و مشاوره

مدرس: دکتر سپیده برغندان

گروه: ۵۲ و ۲۵

اهداف کلی

اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:

با مطالعه درس روش های مشاهده رفتار، با اهمیت و ضرورت مشاهده به عنوان یکی از روش های جمع آوری اطلاعات در باره رفتارهای دانش آموزان آشنا شده، در فرایند آموزش از مبانی و اصول مشاهده بهره کافی ببرد، به جایگاه مشاهده در تعلیم و تربیت پی ببرد و با نقش مشاهده در فرایند تدریس و مدرسه آشنا شود. همچنین با یادگیری فنون و روش های مشاهده بتواند آنها را در موقعیت واقعی مدرسه بکار ببرد. دانشجو با شناخت روش های مشاهده و با طراحی و اجرای یک نمونه مشاهده اتفاقی و مشاهده برنامه ریزی شده از رفتارهای دانش آموز بتواند آن را تحلیل نموده و در قالب گزارشی مکتوب به مدرس ارائه دهد.

جلسه اول

با سلام و آرزوی سلامتی برای دانشجویان عزیز امیدوارم در این دوران پر
اضطراب ، آرامش خود را حفظ کرده و ضمن رعایت نکات بهداشتی ، با
حفظ روحیه به ادامه امر آموزش و یادگیری پرداخته تا با توکل بر خدا، این
روزها را به سلامت سپری کنیم.
به امید دیدار مجدد شما عزیزان
دکتر سپیده برغندان

توجه

در ادامه به برخی از محتوای آموزشی مورد نیاز در این درس می پردازیم. لطفا توجه فرمایید که طبق صفحات در نظر گرفته شده، کتاب را مطالعه کنید و تنها به این فایل اکتفا نکنید. چرا که هدف از ارائه ی این فایل ها، کمک به امر آموزش بوده و هرگز جای کتاب را نخواهد گرفت. از اینرو گام به گام با این فایل، کتاب و صفحات مورد نیاز را مطالعه فرمایید.

جلسه اول: فصل اول: صفحه ۱۹ تا ۲۹

فصل اول :

ضرورت مشاهده

مقدمه

پزشکان و وکلا مشاهده گران با هوش و زیرکی هستند.

چرا؟

چرا؟

چون موقعیت شغلی آنها به دقتی که در مشاهده و یادداشت اطلاعات حقیقی اعمال می کنند ، بستگی دارد.

و کلا به جستجوی داده ها می پردازند زیرا در دادگاه حدسیات دارای هیچ اعتباری نیستند و پزشکان نیز می دانند که بدون تشخیص نمی توانند دارو تجویز کنند.

اینها مثال ساده ایست از اینکه چرا مشاهده دقیق بسیار حائز اهمیت می باشد.

تعریف مشاهده

مشاهده فرایند منظم نظارت و ثبت رفتار به منظور اخذ تصمیمات آموزشی یا اداری و دیگر خدمات مربوط به کودک است.

به طور کلی می توان گفت که:

مشاهده از طریق یاری رساندن دست اندرکاران امور کودکان در گرفتن تصمیمات مورد نیاز، بر کل فرایند آموزش و پرورش و مدیریت سایه می اندازد.

رفتار

رفتار یعنی هرچه مه قابل دیدن، شنیدن، شمارش یا اندازه گیری باشد.

در تعریف رفتار از نظر روانشناسی می توان چنین اظهار داشت که آن عبارت است از خصوصیات قابل مشاهده و فعالیت های کلی یک موجود زنده .

به بیانی دیگر:

آنچه که افراد انجام می دهند یا بیان می نمایند رفتار نام دارد . رفتار اعمال فرد را در بر می گیرد .

مثال

مثال : او خشمگین است = نامگذاری رفتار است نه شناسایی رفتار .
درحالیکه اگر بتوانید آنچه را که فرد هنگامی که خشمگین است ،
بیان می کند و یا انجام می دهد ، شناسایی کنید ، آنگاه رفتار را
تعریف کرده اید . مثال : "علی سر خواهرش فریاد کشید ، به اتاقش
رفت و در را محکم به هم کوبید ." این مورد توصیف رفتاری است
که ممکن است خشم نامگذاری شود .

رفتار به صورت جادویی اتفاق نمی افتد.

مثال صفحه ۲۳ و ۲۴ کتاب را بخوانید.

این مثال ها نشان می دهند که رفتارها به خودی خود اتفاق نمی افتند. قبل از رفتار چیزی اتفاق می افتد که پاسخ یا رفتار خاصی را در فرد برمی انگیزد.

رفتار نشانه ی یادگیری است.

به مثال جواد، دانش آموز کلاس اول و مثال مریم سه ساله را در صفحات ۲۴ و ۲۵ بخوانید.

این دو مثال مشاهده و فرایند را نشان می دهد (تنها به عنوان مثال آن را بخوانید)

در مثال مریم به دو مفهوم تعمیم و تمیز می رسیم. تعمیم مثل آن که کودک به همه ی حیوانات بگوید سگ

تمیز: کودک تشخیص می دهد که یکی جوجه و آن یکی سگ است.

تمیز و تعمیم فرایندی هستند که همگام با رشد قابل مشاهده می باشند.

ویژگی ها

ویژگی ها را نوعی آمادگی برای رفتار کردن به شیوه ای خاص تحت شرایط معینی تلقی می کنند.

تفاوت آمادگی با رفتار:

آمادگی به صورت مستقیم قابل مشاهده نیست. اما رفتار ها را می توان مشاهده کرد.

مثال حمید صفحه ۲۶ و ۲۷ مطالعه شود.

مثالی برای درک استنباط

لحظه ای تصور کنید که پس از کار به خانه تان برگشته اید. تمام چراغها خاموش است، به همین خاطر فکر می کنید که اولین نفری هستید که به خانه رسیده است. همانطور که از ماشینتان دور می شوید بسته ای را روی پله ی جلوی خانه می بینید. حتی قبل از اینکه بسته را بردارید فرض را بر این قرار می دهید که پستیچی آن را آورده است. سرانجام در جلویی خانه را باز می کنید و می بینید که اتاق نشیمن تمیز شده است. بنابراین نتیجه می گیرید وقتی سر کار بوده اید کسی نشیمن را تمیز کرده است. در هر کدام از این لحظات شما استنباط کردید.

استنباط چیست؟

استنباط یعنی استفاده از مشاهده و پس زمینه برای رسیدن به یک نتیجه ی منطقی. شما احتمالا هر روز استنباط می کنید. مثلا اگر کسی غذای جدیدی می خورد و با صورتش ادا درمی آورد، استنباط می کنید که آن غذا را دوست ندارد. یا اگر کسی دری را محکم بکوبد، می توانید استنباط کنید که از چیزی ناراحت است

رفتارها و استنباط ها

تنها رفتارها را می توان مشاهده کرد. فرایند ها و خصوصیات که موجب رفتارها می شوند، مشاهده شدنی نیستند. بلکه آنها را می توان **استنباط** کرد.

یعنی آن ها مورد دید مستقیم مشاهده گر قرار ندارند. پس از اینرو در شناخت فرایند ها و خصوصیات می توانیم با مشکلاتی روبرو شویم.

کار عملی:

علاوه بر مطالب ذکر شده از کتاب و این پاورپوینت ، از شما دانشجویان گرامی خواسته می شود که :

۱- استنباط را تعریف کنید؟

۲- در قالب چارت یا نمودار آن را با مشاهد مقایسه کنید؟

۳- مشکلاتی که در استنباط می تواند به وجود آید را بیا کرده و مثالی بزنید.

در پناه خدا

پایان جلسه اول تا صفحه ۲۹
موفق باشید.